

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมมารมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีก้อนที่เต้านม
ในโรงพยาบาลสระบุรี

ชื่อและนามสกุล นายสุรกิจ พรชัย

วิชาเอก บริหารโรงพยาบาล

สาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เพ็ญศิริินภา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.พาณี สัตกะลิน

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุลี้ ทองวิเชียร)

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เพ็ญศิริินภา)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พาณี สัตกะลิน)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วณิชย์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีก้อนที่เต้านม
ในโรงพยาบาลสระบุรี

ผู้วิจัย นายสุรกิจ พรชัย **รหัสนักศึกษา** 2565000243 **ปริญญา** สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เพ็ญศิริินภา (2) รองศาสตราจารย์ ดร.พาดิ
ลีตกะลิน **ปีการศึกษา** 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) พฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีก้อนที่เต้านมในโรงพยาบาลสระบุรี (2) ความรู้การรับรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านม ความสนใจในการตรวจเต้านมของตนเองและสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้การรับรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านม ความสนใจในการตรวจเต้านมของตนเองและสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์ กับพฤติกรรมการมาพบแพทย์ และ (4) อิทธิพลของความรู้การรับรู้ ความสนใจในการตรวจเต้านมของตนเองและสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์ ต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์

ประชากร คือ ผู้ป่วยที่มีอาการก้อนที่เต้านม ที่มาตรวจที่แผนกผู้ป่วยนอกศัลยกรรมโรงพยาบาลสระบุรีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 128 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบกับผู้ป่วยที่มาพบแพทย์ระหว่าง 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 เครื่องมือเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่มีความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.73-0.81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ไคสแควร์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้ป่วยมีพฤติกรรมการมาพบแพทย์เร็วหรือภายใน 1 เดือนหลังพบก้อนที่เต้านมคิดเป็นร้อยละ 61.7 และมีระยะเวลามาพบแพทย์เฉลี่ย 145.09 วัน (2) ผู้ป่วยมีความรู้อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 50 การรับรู้อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 61.7 มีความสนใจในการตรวจเต้านมของตนเองในระดับมากร้อยละ 63.3 มีสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์ในระดับมากร้อยละ 54.7 (3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่ามีความรู้เท่านั้นที่ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมาพบแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ (4) ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์เร็วอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือความรู้ที่ลดโอกาสการมีพฤติกรรมมาพบแพทย์เร็ว และสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์ที่เพิ่มโอกาสการมีพฤติกรรมมาพบแพทย์เร็ว

คำสำคัญ พฤติกรรมการมาพบแพทย์ ก้อนที่เต้านม ความรู้ สิ่งชักนำ

Thesis title: Factors Affecting Doctor-Visit Behaviors among Patients with Breast Tumor at Saraburi Hospital

Researcher: Mr.Suragit Pornchai; **ID:** 2565000243; **Degree:** Master of Public Health;

Thesis advisors: (1) Dr.Nittaya Pensirinapa, Associate Professor; (2) Dr. Panee Sitakalin, Associate Professor; **Academic year:** 2018

Abstract

This research aimed to study: (1) doctor-visit behaviors; (2) knowledge and perception of breast tumor/cancer, interest in breast self-examination and cues to action for doctor visits; (3) relationships between knowledge and perception of breast tumor/cancer, interest in breast self-examination and cues to action for doctor visits; and (4) influence of knowledge and perception, interest in breast self-examination and cues to action for doctor visits, all among patients with breast tumor at Saraburi Hospital.

The study was conducted in 128 breast tumor patients selected using the systemic random sampling from those who attended the Surgical Outpatient Department at Saraburi Hospital, from 1 January through 31 December 2015. Data were collected using a questionnaire with reliability values of 0.73–0.81. Statistics used for data analysis included descriptive statistics, chi-square, Pearson product-moment correlation, and multiple logistic regression.

The results showed that: (1) of all respondents, 61.7% visited the doctor early or within 1 month after their breast tumor was detected, or 145.09 days on average; (2) as for tumor/cancer knowledge and perception, 50% of them had a low level of knowledge and 61.7% had a moderate level of perception, 63.3% had a high level of interest in breast self-examination, and 54.7% had a high level of cues to action for doctor visits; (3) only their tumor/cancer knowledge was significantly associated with doctor-visit behaviors; and (4) based on a logistic regression analysis, their levels of tumor/cancer knowledge significantly decreased the chance of early doctor visits and the cues to action significantly increased the chance of early doctor visits.

Keywords: Doctor-visit behavior, Breast tumor, Knowledge, Cues to action

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เพ็ญศิริรักษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.พาดิณี สีตกะลิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่กรุณาสละเวลาให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จโดยสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สุนิรัตน์ ศรีสินธุ์ อาจารย์สมศิริ พันธุ์ศักดิ์ศิริ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรณี วัฒนสมบุญ ที่ได้สนับสนุนให้กำลังใจให้โอกาสศึกษาต่อ และเป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งสามท่านที่กรุณาสละเวลาตรวจสอบเครื่องมือและให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ในการปรับปรุงเครื่องมือให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลสระบุรีรวมถึงขอบคุณเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลสระบุรี เพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพทุกท่านที่ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในทุกด้านกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบคุณครอบครัวที่ให้กำลังใจที่ดี และให้การสนับสนุนมาด้วยดี ตลอดจนผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

สุรกิจ พรชัย

มกราคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย:	5
สมมติฐานการวิจัย	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
ขอบเขตของการศึกษา	7
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านม	10
พฤติกรรมการป้องกันโรคมะเร็งเต้านม	22
กรอบแนวคิดเกี่ยวกับ PRECEDE Framework	27
แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model หรือ HBM)	36
การตรวจเต้านมด้วยตนเอง	41
การป้องกันและรักษาโรคมะเร็งเต้านมของโรงพยาบาลสระบุรี	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
คุณลักษณะทางประชากรของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ได้นม	62
การวิเคราะห์ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม	66
ความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม	68
การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกเพื่อหาอิทธิพลของตัวแปรต้น ต่อตัวแปรตาม	69
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	72
สรุปการวิจัย	72
อภิปรายผลการวิจัย	74
ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	90
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	91
ข แบบสอบถาม	93
ค การแปลผลคะแนนรายข้อ	104
ง เอกสารรับรองโครงการวิจัย	112
ประวัติผู้วิจัย	114

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนการรับรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง เต้านม	56
ตารางที่ 3.2 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนการรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของโรคมะเร็งเต้านม	56
ตารางที่ 3.3 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนการรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของการมาพบแพทย์	57
ตารางที่ 3.4 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนการรับรู้เกี่ยวกับอุปสรรคของการมาพบแพทย์	58
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่เต้านมจำแนกตามข้อมูล เกี่ยวกับคุณลักษณะทางประชากร (N=128)	62
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามข้อมูลสุขภาพและระยะเวลา มาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่เต้านม	65
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของความรู้ การรับรู้ ความสนใจในการตรวจเต้านม สิ่งชักนำให้มาพบแพทย์ และพฤติกรรมการมาพบแพทย์	66
ตารางที่ 4.4 ความสัมพันธ์ของตัวแปรต้น (ความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านม การรับรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านม ความสนใจในการตรวจเต้านม ของตนเองและสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์) กับพฤติกรรมการมาพบแพทย์	68
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกเพื่อหาอิทธิพลของตัวแปรต้นกับพฤติกรรม การมาพบแพทย์	70
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกของตัวแปรต้น (ความรู้เกี่ยวกับก้อน และโรคมะเร็งเต้านม และสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์) กับพฤติกรรมการ มาพบแพทย์	70

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	7
ภาพที่ 2.1 การดำเนินงานตามกระบวนการของ PRECEDE Framework	28
ภาพที่ 2.2 แสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ PRECEDE Framework (Green and Kreuter 1991).....	28
ภาพที่ 2.3 แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Becker 1975)	37
ภาพที่ 2.4 อัตราการคัดกรองมะเร็งเต้านมในสตรีอายุ 30-70 ปี ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี	46

